DREPTUL DE PROPRIETATE ASUPRA BUNURILOR DOMENIULUI ENERGETIC

Mariana BORDIAN

Examinarea în dreptul civil a oricărui subiect, legat de dreptul de proprietate, implică nemijlocit chestiuni legate de regimul juridic al bunurilor ca fiind o categorie juridică obiectivă.

Studierea acestui subiect necesită determinarea, stabilirea, concretizarea, în măsura posibilităţilor, a categoriilor de bunuri din domeniul energetic. O enumerare şi o clasificare exhaustivă fiind imposibilă, iniţial considerăm oportun, în acest articol, să specificăm categoriile de bunuri din domeniul energetic, care potrivit normelor legale conform criteriului categoriei de subiect, distingem: bunuri care aparţin cu drept de proprietate consumatorului casnic, furnizorului de energie electrică, statului.

Potrivit Legii cu privire la energetică [2], proprietatea în energetică poate fi publică sau privată. În context menţionăm că proprietatea de stat, de asemenea, poate fi privată, avem în vedere bunurile pe care statul sub nici o formă nu le poate înstrăina, adică inalienabile. Sunt proprietate a statului şi nu sunt pasibile de privatizare reţelele magistrale de transport electric şi obiectivele energetice de importanţă strategică.

Regimul juridic al bunurilor în sistemul normelor de drept este condiţionat de starea de fapt a bunurilor. Deşi dreptul de proprietate este considerat un drept absolut, acesta e îngrădit de alte drepturi reale.

Analiza juridică a dreptului de proprietate asupra bunurilor domeniului energetic este necesară pentru stabilirea cât mai exactă a întinderii condiţiilor răspunderii juridice.

Dreptul de proprietate constituie o preocupare deosebită a cercetătorilor, dar în cazul bunurilor domeniului energetic, interesul pentru această temă este condiţionat de litigiile frecvente apărute între deţinătorii de terenuri, pe de o parte, şi proprietarii sau beneficiarii bunurilor care asigură furnizarea în special a gazelor naturale şi a energiei electrice. Regimul juridic al bunurilor domeniului energetic, spre deosebire de alte categorii de bunuri, este reglementat nu doar de normele Codului civil [1], dar şi de următoarele acte normative: Legea Republicii Moldova cu privire la energetică nr.1525 din 19.02.1998 [2], Legea Republicii Moldova cu privire la energia electrică nr.124 din 23.12.2009 [3],Republicii Moldova cu privire la gazele naturale nr.123 din 23.12.2009 [4], Hotărârea Agenţiei Naţionale pentru Reglementare în Energetică cu privire la aprobarea Regulamentului pentru furnizarea şi utilizarea energiei electrice nr. 393 din 15.12.2010 [5], Hotărârea Agenţiei Naţionale pentru Reglementare în Energetică cu privire la aprobarea Regulamentului pentru furnizarea şi utilizarea gazelor naturale nr.415 din 25.05.2011 [6].

Importanța dreptului de proprietate asupra bunurilor domeniului energetic se manifestă prin varietatea actelor normative care reglementează aceste raporturi. Conform principiilor dreptului, normele speciale nu trebuie să contravină normelor generale. Pornind de la această idee, specificăm că art. 431 din Codul civil al RM indică exhaustiv modurile de constituire a servituții. Servitutea se poate constitui prin destinația stabilită de proprietar, prin acte juridice ori prin uzucapiune.

Legea nr.123 cu privire la gazele naturale şi Legea nr.124 cu privire la energia electrică însă instituie dreptul de servitute menționând că asupra terenurilor şi altor bunuri proprietate privată, operatorul rețelei de transport, operatorii rețelelor de distribuție, cu acordul proprietarilor, în condițiile legii, pe durata lucrărilor de construire, reabilitare, retehnologizare, respectiv, de exploatare şi de întreținere a rețelelor de gaze naturale şi a rețelelor electrice, beneficiază de dreptul de servitute de trecere subterană, de suprafață sau aeriană a terenului pentru executarea lucrărilor la locul de amplasare a rețelelor de gaze naturale cu ocazia intervenției în scopul retehnologizării, reparației, reviziei şi al înlăturării consecințelor avariilor, precum şi pentru accesul la locul lor de amplasare.

Delimitarea proprietății în domeniul energetic se realizează prin hotărârile autorității administrației publice, şi anume, ale Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică. Astfel, punctul de delimitare a proprietății se stabileşte la un element fizic (aparat de comutație, cleme, borne, izolatoare de trecere, cutii, terminale etc.) care permite separarea efectivă a instalațiilor electrice ale operatorului de rețea de instalația electrică (de gaze) a consumatorului final. Pentru consumatorii noncasnici, punctul de delimitare se stabileşte în baza înțelegerii dintre consumatorul noncasnic şi operatorul de rețea şi se consemnează în actul de delimitare ce se anexează la contractul de furnizare a energiei electrice. Pentru consumatorii casnici, nu este obligatorie întocmirea şi semnarea actului de delimitare. Specificăm că deşi este proprietatea consumatorului, acesta din urmă nu este în drept să se impună pentru a fi instalat echipamentul pe proprietatea sa, de aceea, de cele mai multe ori, acestea se află pe proprietatea altei persoane fizice sau juridice. Mai mult ca atât, consumatorul casnic este responsabil pentru integritatea echipamentului, dar în realitate se află în imposibilitatea de fapt de a realiza această obligație.

Din cele expuse, conchidem că raporturile de proprietate în domeniul energetic sunt reglementate prin acte normative emise nu doar de puterea legislativă, dar şi de alte instituții publice care, potrivit delimitării puterilor în stat nu fac parte din această categorie. Or, putere legislativă au şi autoritățile administrației publice.

Dimensiunea dreptului de proprietate asupra bunurilor domeniului energetic prezintă interes nu doar sub aspectul regimului juridic de constituire şi încetare a acestuia, dar şi sub aspectul realității obiective a acestora. În consecință, anume dobândirea dreptului de proprietate subiectiv asupra unui bun prezintă interes pentru dobânditor, dar nu posibilitatea simplei posesii şi folosințe a acestuia.

Referințe:

1. *Codul civil al Republicii Moldova nr.1107-XV* din 06.06.2002.
2. Legea Republicii Moldova cu privire la energetică, nr.1525 din 19.02.1998. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, nr. 50-51 din 04.06.1998.
3. Legea Republicii Moldova cu privire la energia electrică, nr.124 din 23.12.2009. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova,* nr. 23-24 din 12.02.2010.
4. Legea Republicii Moldova cu privire la gazele naturale, nr.123 din 23.12.2009. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova,* nr. 23-24 din 12.02.2010.
5. Hotărârea Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică cu privire la aprobarea Regulamentului pentru furnizarea şi utilizarea energiei electrice nr.393 din 15.12.2010. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova,* nr. 59-62 din 15.04.2011.
6. Hotărârea Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică cu privire la aprobarea Regulamentului pentru furnizarea şi utilizarea gazelor naturale nr.415 din 25.05.2011. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova,* nr. 131-133 din 12.08.2011.